

Bülent Ferat İŞÇİ

**MESLEK HASTALIĞININ
TANIMI VE TESPİTİ**

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	V
İÇİNDEKİLER.....	VII
KISALTMALAR LİSTESİ.....	XIII
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM TEMEL KAVRAMLAR VE MESLEK HASTALIĞININ TARİHSEL GELİŞİMİ

1.1. Sosyal Güvenlik ve Sosyal Risk Kavramları	5
1.1.1. Sosyal Güvenlik Kavramı	5
1.1.1.1. Dar Anlamda Sosyal Güvenliğin Tanımı.....	6
1.1.1.2. Geniş Anlamda Sosyal Güvenliğin Tanımı	7
1.1.2. Sosyal Risk Kavramı ve Sosyal Risklerin Sınıflandırılması	9
1.1.2.1. Mesleki Riskler.....	10
1.1.2.2. Fizyolojik Riskler	12
1.1.2.2.1. Hastalık Riski.....	12
1.1.2.2.2. Analık Riski.....	14
1.1.2.2.3. Maluliyet Riski	15
1.1.2.2.4. Yaşlılık Riski.....	17

1.1.2.2.5. Ölüm Riski	18
1.1.2.3. Sosyo-ekonomik Riskler.....	19
1.1.2.3.1. İşsizlik Riski	19
1.1.2.3.2. Ailevi Yükler Riski.....	20
1.2. Meslek Hastalığı Kavramı ve Meslek Hastalığının Tarihsel Gelişimi	21
1.2.1. Meslek Hastalığı Kavramı.....	21
1.2.2. Meslek Hastalığının Tarihsel Gelişimi.....	24
1.2.2.1. Sanayi Devrimi Öncesi Meslek Hastalıkları	24
1.2.2.2. Sanayi Devrimi Sonrası Meslek Hastalıkları	27
1.2.2.3. Teknolojik Devrim ve Küreselleşmenin Meslek Hastalıklarına Etkisi	28
1.3. Uluslararası Belgelerde Meslek Hastalığının Tarihsel Gelişimi ve Meslek Hastalığına Yönelik Düzenlemeler.....	33
1.3.1. ILO Sözleşmeleri ve Tavsiye Kararları.....	33
1.3.1.1. ILO Sözleşmeleri	34
1.3.1.1.1. 18 Sayılı Mesleki Hastalıkların Tazmini Hakkında Sözleşme.....	35
1.3.1.1.2. 42 Sayılı Gözden Geçirilmiş Mesleki Hastalıkların Tazmini Hakkında Sözleşme.....	37
1.3.1.1.3. 102 Sayılı Sosyal Güvenliğin Asgari Normları Hakkında Sözleşme	38
1.3.1.1.4. 121 Sayılı İş Kazaları ve Meslek Hastalıklarında Yardım Sağlanması Hakkında Sözleşme (Gözden Geçirilmiş)	41
1.3.1.2. ILO Tavsiye Kararları	43
1.3.1.2.1. 24 Sayılı Meslek Hastalıklarıyla Ortaya Çıkan Zararın Tazmini Hakkında Tavsiye Kararı.....	44
1.3.1.2.2. 121 Sayılı İş Kazaları ve Meslek Hastalıklarında Yardım Sağlanması Hakkında Tavsiye Kararı.....	44

1.3.1.2.3. 194 Sayılı Meslek Hastalıkları Listesi Hakkında Tavsiye Kararı.....	45
1.3.2. Diğer Belgeler.....	48
1.3.2.1. Birleşmiş Milletler Ekonomik Sosyal ve Kültürel Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme	48
1.3.2.2. Avrupa Sosyal Güvenlik Kodu.....	49
1.3.2.3. Avrupa Sosyal Şartı ve Gözden Geçirilmiş Avrupa Sosyal Şartı.....	50

İKİNCİ BÖLÜM

MESLEK HASTALIĞININ İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ BOYUTU

2.1. Türkiye’de Meslek Hastalığının İş Sağlığı ve Güvenliği Boyutu.....	55
2.1.1. 6331 sayılı Kanun’un Kapsamı	57
2.1.2. 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu’nda Meslek Hastalığının Tanımı	59
2.1.3. İşyeri Hekimleri ve İş Güvenliği Uzmanlarının Meslek Hastalıklarının Önlenmesindeki Rollerini	60
2.2. Meslek Hastalığının İş Sağlığı ve Güvenliği Boyutuna Yönelik Düzenlenmiş ILO Sözleşmeleri ve Tavsiye Kararları.....	67
2.2.1. ILO Sözleşmeleri.....	67
2.2.1.1. 115 Sayılı İşçilerin İyonlaştırıcı Radyasyonlara Karşı Korunması Hakkında Sözleşme	67
2.2.1.2. 136 Sayılı Benzenin Yol Açtığı Zehirlenmelerden Korunma Hakkında Sözleşme	69
2.2.1.3. 139 Sayılı Kanserojen Madde ve Etkenlerin Yol Açtığı Mesleki Tehlikelerden Korunma ve Bunlarla Mücadele Hakkında Sözleşme	71
2.2.1.4. 155 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği ve Çalışma Ortamı Hakkında Sözleşme.....	72
2.2.1.5. 161 Sayılı İş Sağlığı Hizmetleri Hakkında Sözleşme.....	74

2.2.1.6. 162 Sayılı Asbestin Güvenli Kullanımı Hakkında Sözleşme	76
2.2.1.7. 176 Sayılı Maden İşlerinde Güvenlik ve Sağlık Sözleşmesi	78
2.2.1.8. 187 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliğini Geliştirme Çerçeve Sözleşmesi	80
2.2.2. ILO Tavsiye Kararları.....	81
2.2.2.1. 3 Sayılı Şarbon Hastalığından Korunma Hakkında Tavsiye Kararı.....	81
2.2.2.2. 4 Sayılı Kurşun Zehirlenmesi (Kadın ve Çocuk) Hakkında Tavsiye Kararı.....	82
2.2.2.3. 6 Sayılı Beyaz Fosfor Hakkında Tavsiye Kararı	84
2.2.2.4. 97 Sayılı İşçilerin Sağlığının Korunması Hakkında Tavsiye Karar	85
2.2.2.5. 112 Sayılı Mesleki Sağlık Hizmetleri Hakkında Tavsiye Karar	86
2.2.2.6. 114 Sayılı İşçilerin İyonlaştırıcı Radyasyondan Korunması Hakkında Tavsiye Karar	87
2.2.2.7. 144 Sayılı Benzen Hakkında Tavsiye Karar.....	88
2.2.2.8. 147 Sayılı Mesleki Kanser Hakkında Tavsiye Karar	89
2.2.2.9. 164 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Hakkında Tavsiye Karar	90

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

5510 SAYILI SOSYAL SİGORTALAR VE GENEL SAĞLIK SİGORTASI KANUNU BAKIMINDAN MESLEK HASTALIĞI

3.1. 5510 Sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu Uyarınca Meslek Hastalığı Riski.....	91
3.1.1. Meslek Hastalığının Tanımı	91
3.1.2. Meslek Hastalığının Unsurları	94

3.1.2.1. Sigortalı Olma	95
3.1.2.1.1. 4/1(a) ve 4/1(b) Kapsamında Sigortalı Olanlar.....	95
3.1.2.1.2. 4/1(c) Kapsamında Sigortalı Olanlar	98
3.1.2.2. Hastalığın Yürütülen İşin Sonucu Olarak Ortaya Çıkması (İllyet Bağı)	105
3.1.2.3. Meslek Hastalığının Yönetmelikte Yer Alması ve Belirtilen Süre İçinde Meydana Gelmesi	108
3.1.2.4. Hastalığın Kurum Sağlık Raporu ile Saptanması	112
3.1.2.5. Sigortalının Bedence veya Ruhça Zarara Uğraması	114
3.2. Meslek Hastalığının Tespiti ve Meslek Hastalığının Tespitinde Kullanılan Yöntemler	117
3.2.1. Meslek Hastalığının Tespiti Yöntemleri.....	117
3.2.1.1. Liste Usulü	117
3.2.1.2. Meslek Hastalığının, Hastalığa Uğrayan Kişi Tarafından Kanıtlanması Usulü	118
3.2.1.3. AB ve ILO Düzenlemelerinde Yer Alan Karma Usul.....	119
3.2.2. Türkiye’de Meslek Hastalığının Tespiti Prosedürü	121
SONUÇ	125
KAYNAKÇA	129